

פרקה ולתוספת ביאור באר היטב לשון תפיסא שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא כך כו'. הנה כל שכל כשמשכיל ומשיג

שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא כך כו': ת"ז בהקדמה (י"ז, א).

המושכל" – זהו בחי' יושר⁸, ומ"ש, וגם שכלו מלובש בהם", ר"ל שההלכה מקפת את שכלו – זהו כענין ע"ס דעיגולים, כי בעיגולים העליון מקיף את התחתון⁹, וכל העליון מחבירו (ר"ל המקיף את חבירו) הוא משובח, וביושר הוא להיפך¹⁰.

ועפ"ז, מ"ש, "והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו כו'" – היינו שיהי' מוקף וגם מקיף, עיגולים ויושר כאחד. והיינו לפי שהתורה שרשה מעיגולים¹¹ ונמשכה ביושר (כמ"ש¹²: "לא בשמים היא גו", היינו ששורש התורה בשמים, בחי' עיגולים, ומשם נמשכה לארץ שהיא בחי' יושר), ומצד שרשה בעיגולים ה"ה מקפת את שכל האדם, ומצד המשתנה ביושר שכל האדם מקיפה, וא"כ כשישנם שני העינים – מקיף ומוקף – הרי זה יחוד נפלא.

התלמיד בתחלת קבלתו השכל הנשפע לו אינו משיג השכל לעומקו עדיין דהיינו שהשגתו השכל הוא רק דרך כלל בלתי התחלקות לעמוד על כל חלקי השכל והסברות כל דבר בפ"ע, וע"כ כללות אותו השכל הוא מקיף לשכל התלמיד בבחי' מקיף לבד עדיין ובלתי התחלקות, וזהו משל לבחי' ע"ס דעגולים. אמנם הנה אחר כך כשמתבונן התלמיד בשפע השכל וירד לעומקו וישיגו היטב, אז יהי' אדרבה שכלו מקיף לאותו שפע השכל, שיכנס בו שפע השכל בבחי' אור פנימי ממש, שישגיגו יפה וגם יעמוד על כל חלקי הסברות שבו כל אחד על מכוונה בפ"ע ולא בדרך כלל לבד, והוא עד"מ בחי' יושר שהוא בחי' או"פ כו" – צויין גם ב,מראה מקומות, הגהות והערות קצרות לספר של בינונים". (7) ראה גם אוה"ת (הוספות) שלח ע' 59. (8) ומ"ש, "המושכל נתפס ומוקף ומלובש" – זהו ענין התלבשות הפרצופים זה בזה (ראה מאמרי אדה"ז עינים ח"א ע' קסא ואילך. וש"נ), שלפעמים התלמיד מלביש לנה"י של הרב, ולפעמים לחג"ת, ולפעמים אף לחב"ד כו', שנמשכים ע"י נה"י ונעשים מוחין (ראה לקו"ת שבעה ע"ג 13: "ומבחי' גילוי שבדיבור מדרגות עליונים נעשה בחינת העלם במדרגות התחתונים כמשל דיבור הרב שנעשה מחשבה אצל התלמיד כו'"). (9) ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נו, א: "שיש ב' מיני השתלשלות, הא' .. ענין העיגולים שבע"ח שהעיגול העליון מקיף לכל צד להעיגול שבתוכו .. עד"מ הרב שתופס ומשיג את כל השגת התלמיד .. שמפני קוטן שכל והשגת התלמיד בעיני הרב נתפס ומוקף בשכל הרב המשפיע ונכלל בו כו'". (10) ראה ע"ח שער א (שער עיגולים ויושר) ענף ב.ג. (11) ומצד שורש התורה בעיגולים מצינו ש,אומר על טמא טהור ומראה לו פנים" (עירובין יג, ב), כי שם הוא התכללות כו'. (12) נצבים ל, יב.

הנה כל שכל וכו': צ"ע ביאור כל האריכות.

(כ"ק אדמו"ר¹)

להעיר ממו"נ ח"א פס"ח² (ופיה"מ אבות ספ"ג³).

(כ"ק אדמו"ר⁴)

כל שכל כשמשכיל ומשיג בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומוקף ומלובש בתוך השכל שהשיגו והשכילו. וגם השכל מלובש במושכל בשעה שמשגיגו ותופסו בשכלו. ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה .. הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו ורצונו וחכמתו של הקב"ה .. וגם שכלו מלובש בהם. והוא יחוד נפלא כו': עיין לקו"ת ד"ה אז ישרי⁵ וד"ה ויאמרו גו' טובה הארץ⁶. וע"פ המבואר שם⁷, הנה מ"ש, "השכל תופס את

(1) "מראה מקומות, הגהות והערות קצרות לספר של בינונים". (2) ושם: "דע כי האדם .. כשישכיל דבר אחד, כאילו תאמר כשהשכיל צורת זה האילן הרמוז אליו והפשיט צורתו מהחומר שלו וציייר הצורה מופשטת .. השכל אשר עלה בידו בפועל הוא צורת האילן המופשטת אשר בשכלו, כי אין השכל דבר זולת הדבר המושכל .. ואינו שני דברים, שכל וצורת האילן המושכלת, כי אין השכל בפועל דבר זולת מה שהושכל. והדבר אשר בו הושכלה צורת האילן והופשטה, אשר הוא המשכיל, הוא השכל ההווה בפועל בלא ספק, כי כל שכל פעלו הוא עצמו, ואין השכל בפועל דבר אחד ופעלו דבר אחר, כי אמיתת השכל ומהותו היא ההשגה .. ואם כן השכל והמשכיל והמושכל דבר אחד בעצמו לעולם בכל מה שיושכל בפועל". (3) ושם (על מאמר המשנה (שם מ"ז): "אם אין בינה אין דעת, אם אין דעת אין בינה"): "שהדעת אשר יגיע לנו ונקנה אותו .. המושכלות .. הם במציאותם דעת, וזאת ההשגה היא אשר תקרא בינה .. וכאילו יאמר שאם לא נשכיל מושכל אין דעת לנו, ואם לא יהי' דעת לנו לא נשכיל מושכל כי בדעת נשיגהו". (4) אגרות קודש ח"יה ע' שיד. (5) חוקת סב, ג (ושם): "וגילוי זה הוא בבחי' פנימית ובבחי' מקיפים .. כי המושכל הנתפס בהשגת האדם ושכלו הרי השכל וההשגה מקיפים את המושכל מכל צד והמושכל מלובש בפנימיותו ובתוך תוכו .. וגם בבחי' מקיף .. שאינו אלא ככרך המבריק במוחו והשגתו אבל אינו נתפס ונקלט לתוך השגתו ממש כו'". (6) שלח לו, ג (ושם): "ידוע שיש שני בחי' בכללות ההשתלשלות העולמות והם הנק' עגולים ויושר .. דהיינו כמו עד"מ הרב שמשפיע שכל לתלמידו .. אחר שנמשכה מהרב להתלמיד הנה בתחלת השגתו אזי שכל התלמיד הוא מוקף עד"מ מאור אותו השכל ששופע לו מהרב ואור אותו השכל עודף על שכל התלמיד והשגתו ומקיפו מכל צד. וביאור הענין היינו כי

ליקוטי אמרים

פרקה

קא

בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומוקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו וגם השכל מלוכש

אז ישיר⁵, ששם מבואר שמה שהמושכל מקיף את השכל הוא בחי נקודת ההשכלה (שהיא עיקר ההשכלה, ועל־ידה הוא הן עצם קיום וחיות ההשגה והן מה שההשכלה יכולה לבוא בבחי ריבוי פרטים), שנשארת בבחי מקיף מלמעלה גם לאחר שתופס ומשיג את המושכל (שהרי השכל עדיין עסוק ומתפס בהמושכל), והמקיף שומר את הפנימי.

[ובפרט כשגם המושכל מצ"ע הוא ענין נעלה יותר מהשכל – כבנדו"ד, שהמושכל הוא דבר הלכה שהוא חכמתו ורצונו ית²⁷].

ואפשר ששני הציונים שבביאור הצ"צ (ללקו"ת ד"ה טובה הארץ וללקו"ת ד"ה אז ישיר) הם בהתאם לשני אופני הביאור שכתב בהמשך דבריו: לפי האופן הא', שהמקיף והמוקף הם בחי עיגולים ויושר – המושכל מקיף את השכל רק קודם גמר ההשגה (כמבואר בד"ה טובה הארץ); ואילו לפי האופן הב', שהמקיף והמוקף הם בחי אור פנימי ואור מקיף דיושר – הרי המקיף הו"ע נקודת ההשכלה (שהיא משל על בחי אור מקיף דיושר), שישנה גם לאחר גמר ההשגה (כמבואר בד"ה אז ישיר).

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב²⁸)

סדר הבנת שכל: בתחלה תופס כללות הסברא והשכל, ואז השכל מקיף את המושכל; אח"כ מתחיל לפרט הכלל ע"י שקו"ט וכו', ואז השכל מלוכש בהמושכל; וכאשר גמר זה (היינו שכבר מבינו, כאומרו, "שהשיגו והשכילו") – אז השכל מקיף את המושכל. ולהעיר ג"כ מהגהות הצ"צ (הנדפסות) על הנ"ל²⁹.

(כ"ק אדמו"ר³⁰)

להקפת השכל ע"י המושכל נקט, והמושכל נתפס ומוקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו" (בלשון עבר, היינו לאחר גמר ההשגה). (26) אף שאפשר שמציין לשם רק לענין מה שהמושכל מוקף ע"י השכל (המבואר ג"כ שם), ולא לענין מה שהמושכל מקיף את השכל. (27) ובפרט שהתורה, ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט), וא"כ גם כשיודע את המושכל אינו תופסו לגמרי, אלא החלק היותר גדול של שכל התורה נשאר עדיין בבחי מקיף על שכלו (כ"ק אדמו"ר – סה"מ תשי"ז ע' רצה. תשי"ח ע' סז). (28) סה"מ תרס"ה ע' שלו. תרניא ע' רא. (29) נעתק לעיל. (30) שיעורים בספר התניא ע' 57.

ועוד יש לבאר ענין יחוד זה בבחי יושר גופא, דהיינו מצד מקיפים ואור פנימי דיושר: מבואר¹³ בפירוש הכתוב¹⁴, "כאשר דברת לאמר" שמלכות דאצילות ("דברת") נעשית כתר חכמה בינה דעת לבריאה ("לאמר"), והרי "דברת" קאי על התורה, שנאמר בה¹⁵, "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר". ועפ"ז, מצד היותה כתר – הרי היא מקיף, ומצד שנעשית חב"ד – הרי היא מוקף.

וזהו מ"ש¹⁶, "ורוח לבשה את עמשי גו", דקאי על רוח הקודש, וא"כ רוח"ק מלבישו וגם מלוכש בו¹⁷, וכמ"ש¹⁸, "צדק לבשתי וילבשני".

ועפ"ז יובן כללות ענין סובב כל עלמין וממלא כל עלמין, שהוא ית' מקיף את העולמות (סוכ"ע) וגם מוקף מהם (ממכ"ע), והכל כדי שיהי יחוד מכל צד ופנה. וזהו ענין, "כדכד"19 – כ"ד כ"ד ("להוי כדין וכדין"²⁰). היינו שהיחוד יהי בבי' האופנים דסוכ"ע וממכ"ע גם יחד²¹.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ²²)

תחלה – טרם הבנת המושכל על בוריו – נעשה שכל התלמיד מוקף ע"י המושכל, ואח"כ – כשמבין את המושכל בטוב – נעשה שכלו מקיף להמושכל²³.

(כ"ק אדמו"ר מוהר"ש²⁴)

האמור לעיל (שמה שהשכל מוקף ע"י המושכל הוא רק קודם גמר ההשגה, אבל לאחר ההשגה השכל מקיף את המושכל) – הוא ע"פ פשוטם של דברים, וכן משמע מלשון התניא כאן²⁵, והוא כמבואר בלקו"ת ד"ה טובה הארץ⁶ (שהובא בביאור הצ"צ לעיל) בענין עיגולים ויושר.

אמנם בביאור הצ"צ דלעיל מציין גם²⁶ ללקו"ת ד"ה

(13) לקו"ת שלח לט, ב. (14) שלח יד, יז. (15) יתרו כ, א. (16) דברי הימים א יב, יח. (17) ראה גם אוה"ת שלח ע' תרגל. תצא ע' תקעז. (18) איוב כט, יד. (19) ישעי' נד, יב. (20) ב"ב עה, א. (21) ראה שני הדרושים ד"ה ושמתי כדכד פ"ד (לקו"ת פ' ראה כה, ד ואילך. כח, א ואילך). (כ"ק אדמו"ר – הערה לקיצורים והערות שם (ע' קנד)). (22) קיצורים והערות ע' פט. (23) ראה גם לקו"ת שבעה עה. (24) סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שצ. תרל"ו ח"ב ע' תקיג. תקטו. תקנ. תרל"ט ח"ב ע' תרפ. תר"מ ח"א ע' עב. (25) לכאורה המשמעות היא ממ"ש, השכל מלוכש במושכל בשנה שמשגרו ותופסו בשכלו", משא"כ בנוגע

במושכל בשעה שמישיגו ותופסו בשכלו ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא לאשורה על בוריה הרי שכלו תופס ומקיף אותה וגם

וזהו ענין ההתקשרות שנעשה ע"י לימוד התורה – שמאחר שחב"ד שבתורה הם כלים לחכמתו ורצונו של הקב"ה, הרי כשמקשר נפשו בחב"ד שבתורה ה"ה מתקשר בחכמתו ורצונו של הקב"ה.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ³⁴)

השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומוקף ומלוּבש בתוך השכל שהשיגו והשכילו. וגם השכל מלוּבש במושכל בשעה שמישיגו ותופסו בשכלו. ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה .. הרי שכלו תופס ומקיף אותה וגם שכלו מלוּבש בה באותה שעה:

להעיר שבתחלת דבריו מבאר אדה"ז ג' ענינים – (א) שכל המשיג תופס בהמושג ומקיפו, (ב) המושג נתפס בתוך שכל המשיג, (ג) שכל המושג מלוּבש בהמושג – ואילו בהמשך דבריו (ד"מ כשאדם מבין כו') מביא דוגמא רק לענין הא' והג' העוסקים ביחס המשיג אל המושג (שכלו תופס ומקיף אותה וגם שכלו מלוּבש בה), ומשמיט ענין הב' העוסק בהמושג עצמו (והמושכל נתפס ומוקף ומלוּבש כו').

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ³⁵)

מה שהעירו, דלכאורה כיון שהשכל תופס, במילא מובן דהמושכל נתפס, ומאי קמ"ל – נראה לפענ"ד: (א) גם אם לא הי' בזה כל חידוש נוסף – כותבו בפירושו, כי גם זה נצרך להמסקנא שזהו יחוד נפלא כו'. (ב) בלימוד התורה זהו באמת חידוש גדול למאד, שגם הלומד שלא לשמה, ואפילו זה שעליו נאמר³⁶ „ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי“, ונעשית לו סם המות³⁷ – הנה בכ"ז אם רק שכלו תופס כו' הרי המושכל נתפס כו' ונעשה דם ובשר כבשרו. ולהעיר גם מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג³⁸.

(כ"ק אדמו"ר³⁹)

שהוא מחבר חכמה ובינה, הרי גם כלי המוח מתחלקים לג' בחינות חלוקות לפי ערך האורות (מוח החכמה – קר ולח, מוח הבינה – חם ויבש וכו'). (34) סה"מ תש"י ע' 257 ואילך. (35) סה"מ תש"י ע' 257. (36) תהלים נ, טז. (37) יומא עב, ב. (38) ושם: „אם אינו מקיים מה שלומד נקרא רשע ועליו אמר הכתוב ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי וגו' .. ועליו אמרו חכמים לא זכה נעשית תורתו לו סם המות. ויש אומרים שאעפ"כ לעולם יעסוק אדם בתורה .. וכך אמרו חכמי הקבלה שכל התורה

כל שכל כשמשכיל ומשיג בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו .. וגם השכל מלוּבש במושכל .. ד"מ כשאדם מבין ומשיג איזו הלכה .. הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ב' ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם בהלכות הערוכות לפנינו וגם שכלו מלוּבש בהם: בכללות ענין זה מבאר אדה"ז שאופן איחוד הכחות הרוחניים שבנפש עם האלקות ע"י חב"ד שבתורה הוא בדוגמת אופן איחוד הכחות הרוחניים עם אברי הגוף.

ובהקדים, דהנה כתיב³¹ „זאת התורה אדם“, היינו שהתורה היא בהתחלקות ציור אדם³² (מוחין ומדות וכו'), ובחי' חב"ד שבתורה הם חכמתו ורצונו ית' ממש. ואף שנפלא מהשגתנו להבין עצם מעלת מדריגת בחינות אלו וההבדל שבמדריגתן, מ"מ ע"י הדמיון להתחלקות ציור אדם יש לנו מבוא להבנת ענינו בדרך השערה עכ"פ.

והנה, בשכל האדם שלמטה ישנם ב' מיני כלים – כלי המוח וכלי השכל: כלי המוח היינו חומר המוח, שהוא כלי (כמו גוף לנשמה) לאור השכל, ולפי ערך אור השכל – כך יהי' הכלי שלו³³; ונוסף לזה ישנו כלי השכל, היינו שהשכל גופא (המלוּבש בכלי המוח) גם הוא נעשה כלי לשכל נעלה עוד יותר (בדוגמת חומר המוח שהוא כלי לאור השכל).

ועד"ז בחב"ד שבתורה: אף שגוף ועצם הסברות השכליות המושגות בתורה הנגלית הן חכמות עמוקות ביותר – הנה חכמות אלו גופא הן כלים לאור עליון יותר, שהוא חכמתו ורצונו של הקב"ה (כשם שבאדם כלי השכל הם כלים לשכל עליון יותר מאותם השכלים שחומר המוח הוא כלי אליהם).

(31) תוקת יט, יד. (32) שהוא ג"כ ציור אדם העליון, כמ"ש (בראשית א, כו) „נעשה אדם בצלמנו כדמותנו“, שהאדם שלמטה הוא בצלם ודמות אדם העליון כביכול. (33) ולכן יש בראש האדם ג' חללים – „תלת חללין דגולגלתא“ (ראה זח"ג קלו, א) – שבהם מונחים ג' מוחין (תלת מוחי אינון דסתימו באינון חללין“ (זח"ג רסב, א)), כי מאחר שאור השכל מתחלק לג' גילויים חלוקים זה מזה (אור החכמה שהוא נקודה, אור הבינה שהוא בהתפשטות אורך ורוחב, והדעת שענינו כפול – מה שהוא מוח לעצמו ומה

ליקוטי אמרים

פרק ה

קג

שכלו מלובש בה באותה שעה. והנה הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה ברצונו שכשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהיה הפסק

[ב, ט]

נכללת עצמיות נשמתו בא"ס ב"ה⁴⁴, ו"אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי'⁴⁵.

(כ"ק אדמו"ר הזקן⁴⁶)

יחוד זה אינו רק עם הנפש עצמה, אלא גם בכלי הנפש, שהרי שכל האדם – שהוא כלי להנפש – נעשה מקיף לרצונו וחכמתו של הקב"ה.

(כ"ק אדמו"ר הזקן⁴⁷)

כשארם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא .. הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה .. וגם שכלו מלובש בהם. והוא יחוד נפלא .. להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה: מעלה זו היא דוקא בעסק התורה הנגלית („הנגלות לנו"⁴⁸), ולא בלימוד חכמת הקבלה.

וטעם הדבר:

בעסק התורה הנגלית – הרי האדם הלומד את ההלכה משיג ותופס בשכלו את מהות ועצמיות החכמה שבההלכה, שהרי ההלכה מדברת בענינים גשמיים שמהותם מושגת לו (כמו בענין „ד' רשויות לשבת"⁴⁹ עד"מ, שמשיג היטב מהות רה"י ומהות רה"ר וכו'), ועי"ז נעשה התקשרות ויחוד אמיתי של שכל האדם בחכמה שבההלכה; וכיון שהחכמה שבההלכה היא היא חכמתו ית' ממש המיוחדת במאצילה א"ס ב"ה (אלא ש"נסעה וירדה .. עד שנתלבשה בדברים גשמיים ועיני עולם הזה"⁵⁰) – הרי נעשה עי"ז ג"כ היחוד העליון של עצמיות נשמתו בעצמות אור א"ס, המלובש בחכמה עילאה המלובשת בהלכה זו.

משא"כ בלימוד חכמת הקבלה, כמו ידיעת סדר ההשתלשלות שבע"ח, שחכמתו ית' שבענינים אלו

השכל תופס את המושכל .. שמשונו ותופסו: דיוק הלשון „תופס" (ועד"ז „שמשיגו ותופסו") – כי השכלה היא בדוגמת תפיסת דבר גשמי: כשם שתפיסת דבר בגשמיות היא בקצותיו – כך תפיסת ההשכלה היא בפרטי' דוקא, ואם תופס את ההשכלה בכללות בלבד – אינו יודע אותה על בורי'.

(כ"ק אדמו"ר נוהרי"ץ⁴⁰)

כשארם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא לאשורה .. הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה .. וגם שכלו מלובש בהם. והוא יחוד נפלא .. להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה: ואף שהנשמה עצמה היא למעלה מהשכל, וגם למעלה אור א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מגדר ובחי' חכמה (אפילו מבחי' חכמה עילאה דאצילות)⁴¹ – מכל מקום, כיון שהנשמה שלמעלה מהשכל מלובשת בכח השכל (שהרי השכל הוא עכ"פ כלי לעצמות הנשמה, ולכן נקראת „נפש המשכלת"), וכן למעלה אור א"ס ב"ה מלובש בחכמה עילאה (שהיא דוקא היא כלי לאור א"ס ב"ה, כמבואר הטעם בזה לקמן⁴²) שהיא הלכה זו – הרי עי"ז התקשרות ויחוד החכמה והשכל של הנשמה בחכמתו ית' שבתורה נעשה ממילא ג"כ יחוד עליון יותר מזה, דהיינו התכללות ויחוד עצמיות הנשמה שלמעלה מהשכל בעצמיות אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחי' חכמה עילאה⁴³.

ואף שהאדם אינו מרגיש כלל התכללות זו בשעת עסקו בתורה, ועיקר עסקו וטרדתו הוא בהשגת החכמה שבה (ולא עוד אלא שאפשר שיתערב מקצת ישות באמצע אם השכיל בטוב כו') – מ"מ, מאחר שעיקר כוונתו לשמה, ובתורת ה' דוקא חפצו,

ומצוות שאדם עושה בעודו רשע, אף שמוסיף כח בקליפות לפי שעה, מכל מקום כשיחזור אח"כ בתשובה בגלגול זה או בגלגול אחר, כמ"ש כי לא ידח ממנו נדח, אזי מוציא מהקליפה כל התורה והמצוות וחזורים לקדושה בחזרתו, ולפיכך אין לו למנוע מלעסוק לעולם". (39) אגרות-קודש ח"ג ע' קכב. (40) סה"מ תרח"ץ ע' פת. (41) ראה בארוכה „לקוטי פירושים" לעיל פ"ג ד"ה כלולה (הג'). וש"נ. (42) פל"ה בהגהה. (43) היינו לא רק התקשרות בחי' שורש הנשמה (בחי' מזל שבנשמה) עם שורש

ומקור התורה (בחי' מזל שבתורה – ראה בארוכה המשך מים רבים תרל"ו פקע"ה ואילך). אלא יחוד עליון עוד יותר – התקשרות עצמיות הנשמה עם עצמיות אור א"ס (כ"ק אדמו"ר מהר"ש – המשך מים רבים תרל"ו פקפ"ו). (44) ראה גם לקו"ת במדבר טז, ב ואילך. (45) ל' חז"ל – מגילה ג, א. סנהדרין צד, א. (46) לקו"ת ויקרא ד, ג ואילך. (47) אוה"ת בראשית תתרמו, א. (48) נצבים כט, כח. (49) שבת ו, א. (50) לעיל פ"ד.

ביניהם כך וכך ואף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם לבא למושפט על טענות ותביעות אלו מכל מקום מאחר שכך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה שאם

ברצונו שכשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהי' הפסק ביניהם כך וכך: הדיוק בזה⁶³ – שאף שהטענות עצמן הן בענינים גשמיים, ובדברים אשר בהכרח שיהי' בהם גם תערובות שקר, מ"מ בירור הטענות (באריכות הדיבור ובהעמקה וכו') ופסק ההלכה ע"פ התורה⁶⁴ הוא ענין קדוש שאין למעלה הימנו – חכמתו ורצונו של הקב"ה.

(כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ⁶⁵)

כשיטעון ראובן .. ושמעון: להעיר שהטענה הראשונה בתורה היא דראובן ושמעון (וישב לז, יט ואילך⁶⁶).

(כ"ק אדמו"ר⁶⁷)

כשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהי' הפסק ביניהם כך וכך .. אם יטעון זה כך וזה כך יהי' הפסק כך: צריך להביין: (א) כפל הלשון „כך וכך“, ובפרט שתיכף לאח"ז כותב „כך“ – פעם אחת (וגם שם – ג' פעמים). (ב) לכאורה, „דרך משל“ שייך לומר כשמביא דוגמא פרטית (כמו „ד"מ האוכל בשרא“⁶⁸, „בששים עד"מ“⁶⁹ ועוד), ולא כשכותב דבר סתמי שכולל הכל („כך וכך“).

ויש לפרש ע"פ מ"ש לעיל פ"ד (ובפרט שפרק זה בא „לתוספת ביאור“ על האמור שם), שמפרט ג' דרגות בסדר השתלשלות התורה: (א) רצונו וחכמתו של הקב"ה, (ב) כפי ש„צמצם הקב"ה רצונו וחכמתו“

שמלמטה למעלה, דהיינו מה שהאדם לומד התורה .. להשיגה שעוסק בתורה כדי להשיג הלכות ודיני' שע"ז מקשר נפשו בחכמתו ורצונו ית' כו"ו). ואולי הכוונה שע"פ המבואר שם מובן שלימוד התורה באופן זה נקרא „יערוף“, לשון ערוף (ראה לקו"ת שם עג, א) – ע"ד „מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו כו"ו. (59 בסופו. 60) ראה גם יהל אור ע' קלב. 61) הושע ח, יו"ד. וראה ב"ב ח, א. ויק"ר פ"ו, ג. ועוד. 62) קיצורים והערות ע' צ. 63) שטעם זה מביא דוגמא מהלכה בחו"מ דוקא (כ"ק אדמו"ר – תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' רטז). 64) שדוקא ע"י התורה מתברר הדבר, כי העיקר הוא העלאת הניצוצות ע"י עבודת הביורים. 65) אגרות קודש ח"ה ע' קפט. ח"ז ע' כז. 66) ושם: „ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות גוי“ (שמעון (לוי) – פרש"י מקץ מב, כד); „ויאמר אליהם ראובן וגוי“. 67) תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' רטז. 68) לקמן פ"ז. 69) לקמן פ"ז.

מלובשת בענינים רוחניים (כמו תיקון פרצופי האצילות, בריאת שרפים וחיות שבבי"ע, נשמות ומלאכים, ג"ע העליון וג"ע התחתון וכו') – הרי האדם הלומד ענינים אלו אין יד שכלו משגת מהות חכמה זו, כי אין בכח שכל האדם להשיג מהות הרוחניות אלא מציאותה בלבד, ולכן אינו מתקשר כ"כ במהות חכמתו ית' אלא מציאותה בלבד, ואין זה יחוד והתקשרות כמו בנגלה ששכל האדם תופס ומשיג מהות חכמתו ית' ולא מציאותה בלבד⁵¹.

(כ"ק אדמו"ר הזקן⁵²)

והנה הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה ברצונו שכשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהי' הפסק ביניהם כך וכך: עיין בד"ה ויושט המלך לאסתר⁵³ שזהו ענין „ברח דודי ודמה לך לצבי“⁵⁴, כמארז"ל⁵⁵, „מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו כו"ו“⁵⁶ (ועיין מ"ש עה"פ⁵⁷ „יערוף כמטר לקחי“⁵⁸).

ועיין שהש"ר⁵⁹ על פסוק זה – „ברח דודי מן גלות כו"ו“⁶⁰ (ועד"ז בהמשך דברי המדרש שם – „מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת פתוחה .. כך .. בשעה שאין עושים רצון הקב"ה מביט להם בעינו אחת כו"ו), וא"כ לימוד התורה המרומז בפסוק זה (כנ"ל) הוא ע"ד „כי יתנו בגוים עתה אקבצם“⁶¹.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁶²)

הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה

(51) ראה גם המשך מים רבים תרל"ו פקפ"ז ואילך. (52) לקו"ת ויקרא, א. 53) תו"א מג"א צד, ב ואילך (ושם: „כי הנה ארז"ל על פסוק ברח דודי ודמה לך לצבי וגו' מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו, דהיינו עד"מ כמו שבאדם בעצם ראשו הנה מונח בתוכו מוח ושכלו ובינתו וכשמחזיר עצם ראשו לאחוריו הנה גם המוח אשר בתוכו ורוח שכלו ובינתו נמשכין אחריה, כך כביכול המשיך הקב"ה והלביש רצונו וחכמתו במקום אחוריו שהם בחינת חיצוניות דהיינו בענינים גשמיים כמו בבהמות בסדר קדשים ובמעות בסדר נזיקין, דפנימית רצונו וחכמתו ית' מלובשים בהם .. המתעסק לידע כל פרטי הלכות .. במחליף פרה לידע ולהבדיל בין חייב לזכאי .. וכן בכל ש"ס משנה וגמרא וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים מתגלה ומתברר רצון העליון וחכמתו ית' כו"ו. (54) שה"ש ח, יד. 55) זח"ב יד, א. 56) ראה גם „לקוטי פירושים“ לעיל פ"ד ד"ה וצמצם. (57) האזינו לב, ב. (58) לקו"ת האזינו עה, ד (ושם: „כי המטר הוא .. בחי' התורה

ליקוטי אמרים

פרק ה

קה

יטעון זה כך וזה כך יהיה הפסק כך הרי כשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה כהלכה הערוכה במשנה או גמרא או פוסקים הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו

כהלכה: צע"ק פירוש הלשון „כהלכה“ (ולא „בהלכה“).

(כ"ק אדמו"ר⁷⁷)

או פוסקים: לא נזכר לעיל בתחילת הפרק (אלא „איזו הלכה במשנה או בגמרא בלבד“).

(כ"ק אדמו"ר⁷⁸)

הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה .. וגם שכלו מלובש בהם .. והוא יחוד נפלא בו: בדוגמת שני קשרים זה על גבי זה שנעשים קשר גמור⁷⁸.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷⁹)

הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה: ואפשר שזהו פירוש הרמז בתבנת „ישראל“ – „לי ראש“⁸⁰, היינו בחי ראש ושכל המקיף את רצונו וחכמתו של הקב"ה („לי“).

וכמ"ש במדרש⁸¹, „כי לקח טוב נתתי לכם“ .. יש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו, אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה, שנאמר⁸³ ויקחו לי תרומה“.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁸²)

והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו בו: היינו שאינו דומה ליחוד משפיע ומקבל בכ"מ, שביחוד משפיע ומקבל מ"מ הרי זה משפיע וזה מקבל, משא"כ בנדו"ד הן השכל והן המושכל הם מוקף וגם מקיף, ומתאחדים זה עם זה עד שנעשים דבר אחד ממש.

וזהו כללות ענין ההשגה – ששכל המשיג מעורב עם דבר השכל שלומד עד ששניהם נעשים אחד⁸⁴

בהלכות התורה, (ג) כפי ש„נתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה“.

וזהו דיוק הלשון „כך“, והלשון „דרך משל“: הענין כמו שהוא בעוה"ז הוא „כך“ – היינו כמו שהוא בתורה⁷⁰; והענין כמו שהוא בתורה (שנקראת „משל הקדמוני“⁷¹, משל לקדמונו של עולם⁷²) הוא כמו שהוא ב„גמשל“, מקור התורה – רצונו וחכמתו של הקב"ה.

ועפ"ז יובן גם טעם כפל הלשון „כך וכך“, ולאח"ז „כך“ פעם אחת בלבד:

כשמדובר בטענות ופס"ד לגבי מאורע המתרחש בעוה"ז („כשיטעון ראובן כו"“) – יש בזה כל ג' העניינים: הענין כפשוטו („כך“ הב'), שבו מלובש הענין כמו שהוא בתורה („כך“ הא'), שהיא משל לרצונו וחכמתו של הקב"ה.

משא"כ לאח"ז, שמדובר „אם (ובאופן ש)לא הי' ולא יהי' הדבר הזה לעולם“ – כותב „כך“ רק פעם אחת, כי באופן זה ישנו רק „כך“ אחד (הענין כמו שהוא בתורה).

(כ"ק אדמו"ר⁷³)

ואף אם לא הי' ולא יהי' הדבר הזה לעולם .. מכל מקום .. כך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה בו: היינו שהלכות התורה אינן כדי להורות להאדם והעולם (שהרי התורה היא „חמודה גנוזה .. קודם שנברא העולם“⁷⁴), אלא רצונו ית' כפי שהוא בעצמותו ממש, „אנא נפשי כתבית יהבית“⁷⁵, שאינו מתייחס לענין אחר שחוצ' ממנו⁷⁶.

(כ"ק אדמו"ר⁷⁷)

ממארו"ל (סנהדרין עא, א) „עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות“ ויש לומר, שבהלכות אלו מתבטא ענין האמיתי של הלכות התורה כפי שהן למעלה משייכות לעולם, ועל ידן מתגלה שכן הוא גם בכל הלכות התורה. (77) תו"מ תשנ"ב ח"א ע' 183. (78) ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סי' שיי"ב ושי"ג. (79) אוה"ת פינחס ע' אקנו. (80) פע"ח שכ"ט פ"א. שעה"פ וישלח לב, כט. סה"ל ויחי מז, כת. מת, ב. וראה לקו"ת שלח מת, ב. אוה"ת שלח ע' תרמט. ועוד. (81) שמו"ר רפ"ג. (82) משלי ד, ב. (83) ר"פ תרומה. (84) ולכן רק מי שיש לו בעצמו שכל שייך שילמד, כיון שיכול לערב שכלו עם דבר השכל שלומד, משא"כ מי שאין לו שכל (כגון בהמה, שאין לה שכל ממש, רק כדי להישמר שלא תיפול בבור וכיו"ב) אינו שייך שילמד כלל.

(70) וראה לקוטי לוי"צ לש"ס ע' שיז (ושם – בביאור המשנה (כלים פי"ז מ"ה) ר' עקיבא אומר לך ולך כו"י, על תורתו (של ר' עקיבא) איתמר .. שתוק כך עלה במח', שנעשה ע"י תורתו היחוד דבחי' כ"ך .. ולב של ראשונים הי' רחב כפתחו של אולם והוא ר' עקיבא .. פתחו של אולם הי' גובהו מ' אמה מספר כ"ך וכו"י). וישנו גם בלעו"ז – שבת קה, ב (ושם: „כך היא אומנתו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך כו"י). (71) שמואל א כד, יג. (72) פרש"י עה"פ. נתבאר בתו"א מקץ מב, ב ואילך. (73) תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' רטז ואילך. (74) שבת פח, ב. (75) שבת קה, א (לגירסת הע"י). (76) וראה גם תניא קו"א ד"ה ולהבין פרטי ההלכות) בענין „פרטי ההלכות דלא שכיחי כלל ואפשר שלא היו מעולם במציאות“. ולהעיר

רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלכשותם בהלכות הערוכות לפנינו וגם שכלו מלוכש בהם והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה. וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ואפי'

המושכל, מ"מ, השכל שבהחכמה מלוכש בענין מסויים (שמחזיך להשכל), והתאחדות נפש המשכיל וכח השכל היא רק עם השכל שבהענין, ולא עם הענין עצמו.

ולדוגמא – בחכמת התכונה: כשלומד את ענין מהלך השמש והירח והכוכבים והגלגלים – הרי הוא מיוחד רק עם השכל שבמהלך השמש והירח והכוכבים והגלגלים, אבל לא עם מהלך השמש וכו' עצמו.

משא"כ בחכמה דתורה, כיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁹⁵, נמצא שכח השכל מיוחד לא רק עם הבנת הענין, אלא גם עם הענין עצמו, שהרי הענין עצמו נתהווה מחכמתו ורצונו של הקב"ה. ונמצא שבשעה שהאדם מתאחד עם חכמתו ורצונו ית' – מתאחד הוא עם הענין עצמו.

וזהו מעלת התורה על שאר חכמות – שנוסף על כך שהדבר שמתאחד עמו הוא חכמתו ורצונו של הקב"ה, הרי גם היחוד עצמו הוא באופן אחר לגמרי. (כ"ק אדמו"ר⁹⁶)

וזאת מעלה יתרה .. במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות .. כי .. בידיעת התורה .. חכמת ה' בקרבו כו': וזהו שזקן הוא "מי שקנה חכמה"⁹⁷, קנה דוקא, היינו שהחכמה נחלקה בתוכיותו⁹⁸. ולכן דוקא בנוגע לתורה ארז"⁹⁹ "אין עבירה מכבה תורה" (משא"כ בנוגע למצוות – "עבירה מכבה מצוה"), מצד חקיקת התורה בתוכיותו כו'¹⁰⁰.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁶²)

ע' 1161 הערה 13. (92) ראה תו"א וארא נה, ב. אמרי בינה שער הק"ש פ"ה ואילך. סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ח. ועוד. (93) סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 99 הערה 50. (94) ראה גם תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' קמב. (95) זח"ב קסא, ריש ע"ב. (96) תו"מ ח"ח ע' 313 ואילך. (97) קידושין לב, ב. (98) ראה לקו"ת קדושים ל. ד. (99) סוטה כא, א. (100) ראה גם סה"מ תרנ"א ע' רב.

(וכמו מי שלומד מאמר מאביי ורבא בש"ס או דברי איזה פוסק, שאף שהשכל אינו שלו אלא של הפוסק, מ"מ הוא עצמו נקרא חכם, לפי שנתערב שכלו עם שכל הפוסק עד שנעשה אחד ממש).

(כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁸⁵)

והוא יחוד נפלא .. להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה: עפ"י יש לומר שע"י התמדה בלימוד התורה נעשה שכלו – שכל דתורה (ע"ד "הרגל נעשה טבע"), ויש לסמוך עליו⁸⁶.

(כ"ק אדמו"ר⁸⁷)

ולכן, ע"י לימוד התורה נעשה מלך ("מאן מלכי רבנן"⁸⁸), ושולט על הבריאה, וכדרשת רז"ל⁸⁹ על הפסוק⁹⁰ "לא-ל גומר עלי".

(כ"ק אדמו"ר⁹¹)

יחוד נפלא: להעיר שלשון "יחוד" שייך ל"יחיד" שלמעלה מ"אחד"⁹².

(כ"ק אדמו"ר⁹³)

שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה: יש להקשות⁹⁴: הרי יחוד זה "מכל צד ופנה" ישנו, לכאורה, גם בכל דבר שכל שהאדם לומד, ומהו החידוש בהחכמה דתורה דוקא?

והביאור בזה (נוסף על כך שבלמוד התורה המושכל הוא חכמתו ורצונו של הקב"ה, ובמילא גם היחוד שבזה ענינו שהוא מיוחד עם אלקות, משא"כ בשאר החכמות): בשאר החכמות, אף ששכל האדם הוא מיוחד עם

(85) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תת. (86) אלא שמצד שכל דתורה – אפ"ל כמה סברות ואלו ואלו דא"ח (עירובין יג, ב), ואדרבה, מעלת התורה שלא ניתנה חתוכה (ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב); ולבוא לפס"ד – ה"ז ע"י "הו"י עמו" (סנהדרין צג, ב. וראה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך). (87) אגרות קודש חכ"ו ע' תעד. (88) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ב רנג, ב (ברע"מ). (89) ירושלמי כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. (90) תהלים נז, ג. (91) לקו"ש ח"ד

ליקוטי אמרים

פרקה

קז

נקראת בשם לחם: משלי כה,
 כא (ובפרש"י – מסוכה נב,
 ב). חגיגה יד, סע"א. שמו"ר
 פמ"ז, ז. זח"ג לג, ב. ת"ז קמ,
 ב. ומזון הנפש: זח"ב סא,
 ב¹¹³.

על מצות התלויות בדבור ואפי' על מצות תלמוד
 תורה שבדבור כי ע"י כל המצות שבדבור ומעשה
 הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה אור ה' מראשה
 ועד רגלה. ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלוכש
 בחכמת ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו מה שהשכל
 משיג ותופס ומקיף בשכלו מה שאפשר לו לתפוס
 ולהשיג מידיעת התורה איש כפי שכלו וכה ידיעתו
 והשגתו בפרד"ס. ולפי שבידיעת התורה התורה
 מלוכשת בנפש האדם ושכלו ומוקפת בתוכם לכן
 נקראת בשם לחם ומזון הנפש כי כמו שהלחם הגשמי

וההשגה. ואולי לזה רמז אדה"ז במה שכתב ג"כ
 (נוסף על "מצות ידיעת התורה") "והשגתה", היינו
 חלק המחשבה שבמצות "והגית בו", שגם בו יש
 "מעלה יתרה כו'" לגבי הדיבור שבמצות "והגית".

(כ"ק אדמו"ר¹¹⁴)

עיין לקמן פכ"ג: "אך המחשבה .. וכח הדבור בד"ת
 .. כולם מיוחדים ממש ביחוד גמור ברצון העליון ..
 ולא אברין דמלכא לחוד כפיקודין" – ולא חילק בין
 מחשבה ("ידיעת התורה והשגתה") לדיבור, כמו
 שמחלק כאן. וי"ל זכאן מדבר בענין היחוד עם
 הנפש, שבוה גדלה מעלת המחשבה על הדיבור, ושם
 מדבר לענין היחוד עם רצון העליון, שבוה גדלה
 מעלת המחשבה והדיבור (שניהם בשוה) על המעשה
 (ביאור תניא¹⁰⁸).

(כ"ק אדמו"ר¹¹⁵)

ובידיעת התורה .. גם חכמת ה' בקרבו כו': על
 דרך "צמצם שכינתו כו"¹⁰⁹, וכמשל המראות הקטנות
 שבמדרש¹¹⁰. ומזה מובן, שכשם שהארון (שהוא בחי'
 אור פנימי) הוא עיקר לגבי היריעות, כך התורה היא
 עיקר לגבי המצוות, וזהו שארז"ל¹¹¹ עה"פ¹¹² "וכל
 חפצים לא ישו בו" – "אפילו חפצי שמים".

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹¹³)

הארץ אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון. א"ל הבא
 לי מראות גדולות, א"ל ראה בבואה שלך בהן ראה אותה גדולה,
 א"ל הבא לי מראות קטנות הביא לו מראות קטנות א"ל ראה
 בבואה שלך בהן ראה אותה קטנה, א"ל מה אם אתה שאתה בשר
 ודם אתה משנה עצמך בכל מה שתמצא מי שאמר והי' העולם
 ברוך הוא עאכ"ו, הוי כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ
 אני מלא וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון".
 (111) מ"ק ט, ב. (112) משלי ח, יא. (113) ב"מרא מקומות,

וזאת מעלה יתרה .. במצות ידיעת התורה
 והשגתה על כל המצות .. כי ע"י כל המצות
 .. הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה ..
 ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלוכש בחכמת
 ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו כו': וכאמת גם
 המקיף תורה הוא באופן אחר מהמקיף דמצוות, כי
 המקיף תורה יש לו שייכות גם אל הפנימי. וכמו
 שהוא בשכל בכלל, שהמקיף דשכל שייך אל הפנימי,
 שהרי שכל האדם מרגיש את המושכל המקיפו
 (וכנ"ל¹⁰¹ בענין נקודת ההשכלה, שהיא עיקר קיום
 וחיות ההשגה).

(כ"ק אדמו"ר טוהרש"ב¹⁰²)

וזאת מעלה יתרה .. במצות ידיעת התורה
 והשגתה .. ואפי' על מצות תלמוד תורה
 שבדבור: אף (שבתושב"כ) מברך ברכת התורה גם
 אם "לא ידע מאי קאמר"¹⁰³. ויש לעיין בהמשך
 תער"ב (שלהי תער"ג. ד"ה ויגדלו הנערים
 תרע"ה¹⁰⁴).

(כ"ק אדמו"ר¹⁰⁵)

להעיר מהל' ת"ת לאדה"ז¹⁰⁶ ובקו"א שם, דישי מצות
 ידיעת התורה ויש מצות "והגית בו"¹⁰⁷ (לחזור על
 תלמודו תמיד), וגם במצות "והגית בו" יש חלק

(101) "לקוטי פירושים" ד"ה כל שכל (הא"). (102) סה"מ
 תרס"ה ע' שלו. (103) ראה לקו"ת ויקרא ה, ב. (104) פקצ"א.
 פשט"ג (ששם נתבאר כמה חילוקים בין לימוד תושב"כ, שהוא
 בדיבור, ללימוד תושבע"פ, שעיקרו הוא בהבנה והשגה).
 (105) לקו"ש חט"ז ע' 436 הערה 23. (106) פ"ג ה"א.
 (107) יהושע א, ת. (108) ע' כג (ומציין לביאורו בפכ"ג).
 (109) תנחומא ויקהל ז. (110) ב"ר פ"ד, ד (ושם: "כותי אחד
 שאל את ר"מ .. אפשר אותו שכתוב בו הלא את השמים ואת

ותורתך בתוך מעי: תהלים מ,
ט.

זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש ונהפך שם
להיות דם ובשר כבשרו ואזי יהיה ויתקיים כך בדיעת
התורה והשגתה בנפש האדם שלומדה היטב בעיון
שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים
נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף ברוך
הוא המלוכש בחכמתו ותורתו שבקרבה וז"ש ותורתך
בתוך מעי וכמ"ש בע"ח שער מ"ד פ"ג שלבושי הנשמות
בגן עדן הן המצות והתורה היא המזון לנשמות שעסקו

[י, א]

שער מ"ד: כן הוא ג"כ בשער היחוד והאמונה
ספ"ה¹³¹. ובע"ח דפוס ורשא הוא שער מ"ג¹³².

(כ"ק אדמו"ר¹³¹)

והתורה היא המזון לנשמות שעסקו בעולם הזה
בתורה לשמה: עיין שער היחוד והאמונה ספ"ה:
„ומרקיע זה נוטף טל למזון הנשמות דהיינו ידיעת
סוד כ"ב אותיות התורה, כי הרקיע הזה הוא סוד
הדעת כו"ל.

ועיין בד"ה וספרתם לכם¹³³ בענין חטה ושעורה,
ש"חטה" בגימטריא כ"ב אתון דאורייתא (ובזה
גופא יש בחי' „חלב חטה", שעליו נאמר¹³⁴ „חלב
חטים ישביעך", כמבואר בסידור¹³⁵) „שעורה"
אותיות „שעור ה'", והיא מזון בהמה, דהיינו חיות
המרכבה. ונתבאר שם¹³⁶ שבחי' חטה דגבי חג
השבועות היא כ"ב אותיות החקיקה.

ולפי המבואר בשער היחוד והאמונה הנ"ל, שסוד
כ"ב אותיות התורה הוא בחי' טל – הרי זה קרוב
לענין „וברדת הטל גו' ירד המן"¹³⁷, בחי' „לחם מן
השמים", שהוא פנימיות התורה.

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹³⁰)

וחיים בקרבה מחיי החיים: עיין בהמבואר¹¹⁴ בענין
„כל הנודר כאילו נודר בחיי המלך"¹¹⁵, דהיינו בחי'
בינה, שהיא חיים לבחי' ז"א הנקרא אדם, כי בבינה
כתיב¹¹⁶ „כי עמך מקור חיים", שהו"ע התגלות עתיק
בבינה¹¹⁷. וז"ש¹¹⁸ „והי' כעץ גו' ועל יובל ישלח
שרשיו גו'", ש"יובל" הוא בחי' בינה¹¹⁹, וממנה נמשך
חיים ל"עץ", שהוא בחי' אדם (כמ"ש¹²⁰ „כי האדם עץ
השדה")¹²¹.

וזהו שמצינו בכ"מ לשון „חיים" בנוגע לענין
המוחין, כמו „והחכמה תחי' בעליו"¹²², „נוצר תושי'
ומזימה ויהיו חיך לנפשך"¹²³, „כי חיים הם
למוצאיהם"¹²⁴, „תורת חכם מקור חיים"¹²⁵.

וידוע¹²⁶ בענין „ודרך חיים תוכחות מוסר"¹²⁷,
ש„דרך חיים" הו"ע יחוד חכמה ובינה (יחוד או"א),
שהו"ע המשכת אור חדש מא"ס ב"ה, מבחי' „כי עמך
מקור חיים". ועד"ז הוא הענין המבואר כאן,
שהתורה נקראת „חיים".

ועיין מ"ש¹²⁸ עה"פ¹²⁹ „אהללה ה' בחי"י" שהאורות
נקראים „חיים".

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹³⁰)

ע' תקסה ואילך. (129) תהלים קמו, ב. (130) קיצורים
והערות ע' צא. (131) ושם: „התורה היא מזון הנשמות בג"ע'
והמצות הן לבושים כמבואר כל זה .. בע"ח שער מ"ד פרק ג".
(132) המצויין כאן (ובשעהויה"א) הוא ע"פ דפוס קאריץ תקמ"ב,
שבו נשמט מספר י"ז משם השער, ושני שערים הם במספר מ"ז
(ומשער מ"ז ואילך משתווים מספרי השערים), ותוקן מדפוס
שקלאוו תקס"ס ואילך (כולל גם דפוס ורשא). ולכן שער מ"ד
שבדפוס קאריץ הוא שער מ"ג בדפוס ורשא (ובדפוסים שלפניו).
(133) לקו"ת במדבר יו"ד, ב ואילך. (134) תהלים קמו, יד.
(135) סידור עם דא"ח סג, א. (136) יו"ד, ד. (137) בהעלותך
יא, ט.

גהות והערות קצרות לספר של בינונים" מצויין מ"מ זה בספק
– אולי כי נזכר שם רק „רוחא ונשמתא" ולא נפש. (114) ראה
לקו"ת מטות פג, ב ואילך. מאמרי אדה"ו תקס"ד ע' קצא.
תקס"ז ע' חצר. אוה"ת מטות ע' ארנה. ע' ארפט. ועוד.
(115) ספרי ר"פ מטות. זח"ב קטו, ב. ח"ג רנה, א. (116) תהלים
לו, יו"ד. (117) ראה אוה"ת וישב תתפת, א. תשא ע' ב"ג. יהל
אור ע' תטו. (118) ירמי' יז, ת. (119) לקו"ת שלח מב, ד.
ועוד. (120) פ' שופטים כ, יט. (121) ראה גם אוה"ת בראשית
תקפו, א. נ"ך ע' שמה. (122) קהלת ז, יב. (123) משלי ג,
כא"כ. (124) שם ד, כב. (125) שם יג, יד. (126) אוה"ת
נ"ך ע' תקעא. ע' א'שט. ועוד. (127) שם ו, כג. (128) יהל אור

ליקוטי אמרים

פרקה

קט

כמ"ש בפרע"ח: שער הנהגת הלימוד.

בעולם הזה בתורה לשמה וכמ"ש בזהר ויקהל דף ר"י ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה' ע"י השגת התורה איש כפי שכלו כמ"ש בפרע"ח [והמזון היא

ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה' ע"י השגת התורה: כוונתו לשלול, שלא נאמר שהתורה נעשית מזון מפני ענין צדדי ד"לשמה" (ולא כנ"ל שהוא "לפי שבידיעת התורה מלבושת בנפש האדם ושכלו ומוקפת בתוכם") – כי אדרבה: "ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה'" (שהוא הענין המבואר לעיל, ולא ענין צדדי).

(כ"ק אדמו"ר 152)

ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה' ע"י השגת התורה: אף שאין זה עדיין בחי' "לשמה" האמיתי (לשם התורה עצמה)¹⁵³, מ"מ גם זה נקרא "לשמה".

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב 154)

ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה': דקדוק הלשון "לקשר" – כי "לשמה" אותיות "לשם ה'", וקאי על אות ה"א דלאה (כמ"ש בפע"ח¹⁵⁵), והרי לאה היא הקשר דתפילין של ראש כידוע¹⁵⁶, ובו נעשה הענין ד"לקשר כו".

(לקוטי לוי יצחק 157)

כמ"ש בפרע"ח: עיי"ש¹⁵⁸.

(כ"ק אדמו"ר 17)

והמזון כו': צריך ביאור הנרצה בזה.

ואין לומר שכוונתו לבאר מהו ענין המזון והלבושים להנשמה בגן עדן, כי: (א) מאי נפק"מ בפרק זה. (ב) א"כ מ"ש "והמזון היא בחי' אור פנימי והלבושים בחי' מקיפים" – תלי תניא בדלא תניא.

(כ"ק אדמו"ר 159)

הלימוד בכוונה זו, אדעתא דנפשי" – ראה סידור (עם דא"ח) קכח, א ואילך. המשך תרס"ו ע' תקז ואילך. קונטרס עין החיים ע' 38 ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' פג ואילך. תרס"ה ע' קכג ואילך (כ"ק אדמו"ר – הערה בסה"ש תורת שלום ע' 19). (154) סה"מ תרס"ה ע' רכט. (155) ריש שער הנהגת הלימוד (ושם: "פי לשמה לשם ה', פירוש להמשך התורה אל ה"ה, ואמנם ה' זו היא בלאה" ע"ש. (156) ראה פע"ח שער התפילין פ"ח. לקו"מ להאריז"ל ס"פ תולדות ופ' ויצא. מאמרי אדה"ז תקע"ב ע' קד. וראה גם לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רצה. (157) לתניא ע' א. (158) ושם (ד"ה מורי): "עיקר כוונת הקריאה בתורה תלוי בזה שיכוין לקשר את נפשו להדביקה לשרשה ע"י התורה, כדי להשלים אילן העליון ולהשלים אדם העליון ולתקנו, כי זה הוא תכלית

וכמ"ש בזהר ויקהל דף ר"י: וזה לשון הזהר שם: "וההוא רקיעא רזא דאורייתא, דהא מאש ומים דאורייתא אתעביד, ועל דא אינון נגדין טלא על כל אינון דאשתדלו באורייתא לשמה .. לאתנא ההיא נשמתא, הדא הוא דכתיב⁵⁷ יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי".

וע"פ דברי הזהר שרקיע זה נעשה "מאש ומים דאורייתא" (ועיין בזה בד"ה וכל העם רואים את הקולות¹³⁸) – מובן שרקיע זה הוא הנקרא "ערבות", כדאיתא בזהר פ' תרומה¹³⁹: "כתיב¹⁴⁰ סולו לרוכב בערבות, מאן רוכב בערבות .. ערבות דא רקיעא שביעאה, אמאי אתקרי ערבות על דאיהו כליל מאשא ומיא כחדא .. ואיהו מעורב מתרין סטרין", ועיי"ש במקדש מלך ש"תרין סטרין" אלו הם חסד וגבורה דז"א. ובמאורי אור¹⁴¹ פירש ש"ערבות" הוא תפארת, שכולל חסד וגבורה. ועיין בזהר פ' יתרו¹⁴² עה"פ¹⁴³ "בחודש השלישי", שבחודש זה שולט מזל תאומים ולכן ניתנה בו התורה הכלולה מחסד וגבורה.

ואפשר לומר ש"ערבות" הו"ע הדעת¹⁴⁴, הנקרא "ברא בוכרא"¹⁴⁵ לפי שנוטל פי שנים, חסד וגבורה¹⁴⁶. ו"רוכב בערבות"¹⁴⁰ הוא ע"ק, שרוכב בבחי' "ערבות" ע"י חכמה ובינה הנקראים י"ה¹⁴⁷ (כדאיתא בזהר תרומה שם¹⁴⁸)

ועפ"ז, הרי המזון הנמשך מרקיע זה ("ערבות") שרשו בא מע"ק ("רוכב בערבות"), וזהו ענין הטל¹⁴⁴, ע"ד ענין "כי טל אורות טלך"¹⁴⁹ (עיינן בסוף הביאור שבסוף דרוש המילויים¹⁵⁰).

(כ"ק אדמו"ר הצ"צ 151)

(138) תר"א יתרו עג, ד ואילך (ששם נתבאר ענין חיבור אש ומים ברוחניות העולמות ובתורה). (139) ח"ב קסה, א. (140) תהלים סה, ה. (141) אות עי"ן סני"ח. (142) ח"ב עה, ב. (143) יתרו יט, א. (144) ראה גם לעיל ד"ה והתורה (הא) – משעיהו"א. (145) זח"ב קלו, ב. סידור (עם דא"ח) עה"פ "אין אומר ואין דברים" (קפא, א ואילך). (146) ראה אדרא זוטא כוז"ג רצא, א (נתבאר באוה"ת ויחי שם, ב). (147) כהמשך הכתוב (תהלים שם) – "ביה שמו". (148) קסה, ב. (149) ישעי' כו, יט. (150) אוה"ת ענינים ע' רנה (ושם): "וזהו כמ"ש כי טל אורות טלך שהוא בחי' אורות שלמעלה מהכלים". וראה גם לקו"ת עקב יד, ב. (151) קיצורים והערות ע' צא ואילך. (152) שיעורים בספר התניא ע' 61. (153) וכשמפרטים הענינים יותר נקרא

בחי' אור פנימי והלבושים בחי' מקיפים ולכן אמרו רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות: פאה פ"א מ"א. כמי"ש בפרע"ח: בתחלתו ועוד.

אמרו רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות: כפאה שם – בנוגע להמצות שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, וכ"ש בנוגע לשאר המצוות – עיי"ש בפי"ה מ"מ¹⁶⁰ וביד¹⁶¹. וכן משמע בקדושין¹⁶², וכ"ה בירושלמי פאה שם¹⁶³.

(כ"ק אדמו"ר¹⁶⁴)

המצות הן לבושים: כמאמר רז"ל¹⁶⁴ על הפסוק¹⁶⁵ „וידעו כי עירומים הם” – „מצוה אחת שהיתה בידן נתערטלו הימנה”.

(כ"ק אדמו"ר¹⁶⁶)

מזון וגם לבוש: י"ל שהמזון הוא מה שמשיג מהתורה, והלבוש הוא מה שאינו משיג. ועיין ד"ה יו"ט של ראש השנה פ"א¹⁶⁷.

ועיין ד"ה אוסרי לגפן¹⁶⁸ בענין בחי' „סוטה”, שהוא לבוש דג' ראשונות, בחי' כובע ישועה¹⁶⁹.

(כ"ק אדמו"ר ה"צ¹⁷⁰)

כשמוציא בפיו בדבור שהבל הרבור נעשה בחי' אור מקיף: והביאור בזה¹⁷¹:

על התורה נאמר¹⁷² „ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועים יום יום” (וזהו הכפל „יום יום” – ב' תורות, תורה שבכתב ותורה שבע"פ). ומבואר בזה¹⁷³ שהתורה היא בחי' שעשועי המלך בעצמותו, היינו שעשועי הקב"ה בחכמת התורה הם מבחי' פנימיות התענוג העצמי (ולכן נקראת חכמת התורה בשם „עדן”, שעליו נאמר¹⁷⁴ „עין לא ראתה אלקים זולתך”). ולכן כשאדם לומד דבר הלכה נמשך ע"י דיבורו בחי' המקיפים דשעשועים העצמיים, עד שמכל הבל נעשה רקיע למעלה (כדאייתא בזהר¹⁷⁵ עה"פ¹⁷⁶ „ואשים דברי בפך גוי”). והבל זה של דבר ההלכה נעשה מקיף להנשמה (כהמשך הכתוב – „ובצל ידי כסיתך”), שהרי ההבל הוא מבחי' מקיפים העליונים דשעשועי המלך בעצמותו, משא"כ הנשמה מקור חוצבה אינו אלא מבחי' אור פנימי.

ועדיין צריך להבין למה נאמר ענין זה דוקא על הבל הדיבור בת"ת, היינו כשהאדם אומר את דבר ההלכה בהבל פיו הגשמי, ולא על ידיעת התורה בשכלו

היתה שקולה מרעת” (הא דקתני אלו דברים, במחצה עונות ומחצה זכיות קאמר ויש במחצה זכיות אחת מאלו, מרעת את הכף כו"ו) – שמה משמע ש"ת"ת כנגד כולם” הוא כנגד כל (המחצה) זכיות שבכ"ף. [163] פ"א ה"א (ושם: „ות"ת .. אפילו כל מצוות” של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה .. כל חפצין לא ישוו בה .. חפצין אלו דברי תורה” (עשיית המצוות – מה"פ ופ"מ שם)). [164] ב"ר פי"ט, ו (הובא בפרש"י עה"פ). [165] בראשית ג, ז. [166] לקו"ש ח"ב ע' 544. [167] לקו"ת דרושים לר"ה נו, סע"א (ושם: „עד"מ הרב שתופס ומשיג את כל השגת התלמיד המקבל ממנו מכל צד ופנה, שמפני קוטן שכל והשגת התלמיד בעיני הרב נתפס ומוקף בשכל הרב המשפיע ונכלל בו כי בכלל מאתים מנה כו"ו). [168] תו"א ויחי מו, ד (ושם: „פי' סותו מלשון מסוה הוא כסוי הראש והפנים, שיש ב' בחינות לבושין, לבוש הגוף ע"ד משל ולבוש הראש והפנים ע"ד משל”). [169] ראה גם אוה"ת נ"ך ע' רפה. [170] קיצורים והערות ע' פ. [171] בכ"ז – ראה גם לקו"ת דרושים לשמע"צ פד, ב. [172] משלי ח, ל. [173] ראה עמק המלך שער א. לקו"ת שה"ש כז, סע"א. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשפא ואילך. [174] ישע"י סד, ג. ברכות לד, ב. [175] ח"א ד, ב. [176] ישע"י נא, טז.

בריאת אדם ותכלית עסקו בתורה. אבל בפירוש „לשמה” כותב שם (בתחלתו): „פי' לשמה לשם ה', פירוש להמשיך התורה אל ה"ה .. כוונה זו היא ע"י אות ה', לכן לשמה לשם ה"ה. [159] הגהה לספר „שיעורים בספר התניא” (כתי"ק). [160] ושם: „המצוות כולן נחלקין בתחלה על שני חלקים .. מצוות המיוחדות לאדם בנפשו במה שיש בינו ובין הקב"ה .. תחשב לו לצדקה ויגמלהו הקב"ה עלי' לעוה"ב .. (ו)המצוות התלויות בתועלת בני אדם זה עם זה כמו כן תחשב לו לצדקה בעוה"ב .. וימצא טובה בעוה"ז בעבור שנהג מנהג הטוב בין בני אדם .. וכשתחקור על הענין הזה תמצא ת"ת שקול כנגד הכל, כי בת"ת יזכה האדם לכל זה כו"ו. [161] כנראה הכוונה להל' ת"ת פ"ג ה"ג: „אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן כו"ו. [162] לט, ב [אולי הכוונה למ"ש שם במשנה (ובפרש"י): „כל העושה מצוה אחת מטיבין לו (בהאי עלמא) .. ונחל את הארץ (חיי העוה"ב)”, ובגמרא שם (ובפרש"י): „ורמינהו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא אלו הן .. ותלמוד תורה כנגד כולם” (הני הוא דאוכל פירות והקרן קיימת, אבל מצוה אחריתי לא, ואנן תנן (בכל מצוה) מטיבין לו ונחל את הארץ”), ומשני, „לומר לך שאם

(כ"ק אדמו"ר¹⁷¹)

המצות הן לבושים: כמאמר רז"ל¹⁶⁴ על הפסוק¹⁶⁵ „וידעו כי עירומים הם” – „מצוה אחת שהיתה בידן נתערטלו הימנה”.

(כ"ק אדמו"ר¹⁶⁶)

מזון וגם לבוש: י"ל שהמזון הוא מה שמשיג מהתורה, והלבוש הוא מה שאינו משיג. ועיין ד"ה יו"ט של ראש השנה פ"א¹⁶⁷.

ועיין ד"ה אוסרי לגפן¹⁶⁸ בענין בחי' „סוטה”, שהוא לבוש דג' ראשונות, בחי' כובע ישועה¹⁶⁹.

(כ"ק אדמו"ר ה"צ¹⁷⁰)

כשמוציא בפיו בדבור שהבל הרבור נעשה בחי' אור מקיף: והביאור בזה¹⁷¹:

היא דוקא ע"י „מוצא פי ה" – לימוד התורה בדיבור, ולא בידיעה בעלמא.

(כ"ק אדמו"ר הזקן 180)

עיין לקו"ת ס"פ ראה 181: „ובזהר פ' שמות 182 איתא ד"א בשושנים באותם ששונים בתורה שע"י התורה נמשך מקיף היושר הכללי שמקיף בהשוואה אחת .. ומקיף זה נמשך ע"י התורה הגם שהיא בחי' פנימית .. וכנודע שמא"ס ב"ה עצמו לא נמשך כלל .. רק הקו והחוט נמשך אחר הצמצום והרי הוא בחי' פנימי ואח"כ ממנו נמשך כל המקיפים כו"ל.

(כ"ק אדמו"ר מוהר"ש 183)

שהבל הרבור נעשה בחי' אור מקיף: מקיף זה (שע"י הדיבור בתורה) הוא כמו המקיף דמצוות, שהוא מקיף בלבד ואינו שייך לפנימי, ואינו כמו המקיף שע"י ידיעת התורה שהוא מקיף ומקיף כאחד 184.

(כ"ק אדמו"ר מוהר"ש 102)

ובמחשבתו (גם ללא אמירתה בדיבור) – דלכאורה, מאחר שענין השעשועים הוא מצד עצם מעלת התורה, הי' צ"ל המשכת השעשועים ע"י ידיעת עצמות התורה במכ"ש מכמות שהיא ע"י הבל הדיבור.

והביאור בזה – שע"ז נאמר 177 „כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם", וידוע הפירוש בזה ד"לחם" קאי על התורה (כדכתיב 178 „לכו לחמו בלחמי גו"), והיינו שחיות הנפש האלקית (הנקראת אדם) היא לא על התורה בעצמה, אלא על „מוצא פי ה'", שהו"ע האמירה בדיבור (כמארז"ל 179 עה"פ 124 „כי חיים הם למוצאיהם" – „אל תקרי למוצאיהם אלא למוציאיהם בפה").

וטעם הדבר – לפי שגם בשעשועים העליונים עיקר התגלות העונג הוא בבחי' הבל הדיבור העליון (וכדיוק הלשון „ואשים דברי בפיך" – „דברי" ולא „תורתי"), ולכן גם למטה המשכת המקיפים להנשמה

לקוטי הגהות – מיוחס להצ"צ

והנה מבחי' רצוא) 189 שהתורה היא מזון ולבוש. ד"ה יביאו לבוש מלכות 190 בענין בחי' לבוש. שעהיזה"א ספ"ה 191 בענין לבושי הנשמות בג"ע. ביאור ע"פ אלה מסעי פ"ב 192 – שהתומ"צ הם מזון ולבושי הנשמות. אגה"ק ס"ג בענין לבוש.

כשמוציא בפיו: עיין ד"ה וארשתיך פ"ד 193 בשם הפע"ח. ד"ה וידבר גו' זאת חוקת פ"ג 194 ובביאור ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות פ"ד 195 בענין דיבור בפה. ד"ה למען תירא פ"ב 196 וד"ה ביום השמע"צ פ"ה 197 – שהבל הדיבור נעשה אור מקיף. ד"ה מי שם פה (ד"ה והנה השי"ת השיב) 198.

נשאר בבחי' מקיף עליו מלמעלה, ושוורש ההבל זה הוא מרוח פיו ית' שורש כל המקיפין שממנו נמשך הארה להיות עובר בתוך הבל הקול שלו". (194 לקו"ת חוקת נו, א ואילך (ושם: „שע"י הדיבור בד"ת נמשך ומתלבש כח הדיבור העליון בפי המדבר .. וזהו עיקר בחי' מדבר .. כי ההבדל בין חי מדבר לחי בלתי מדבר הוא בפה כו"). (195 לקו"ת מטות פג, ב (ושם: „ועי"ז נותן בו אור מקיף ע"י הפה, שמדיבור האדם נעשה אור מקיף כו"). (196 לקו"ת ואתחנן יא, א (ושם: „ובחי' זו בתורה הוא הבל הדיבור שמדבר המשנה שהוא בחי' מקיף כו"). (197 לקו"ת דרושים לשמע"צ פד, ב (ושם: „שמהבל הדיבור נעשה מקיף לנשמה כו"). (198 תו"א שמות נב, ב (ושם: „וענין כלי הפה הוא הממשיך אור מקיף כמ"ש בפע"ח כו").

השכל תופס .. והמושכל נתפס: עיין לקו"ת ביאור ע"פ ולא תשבית פ"ב 185: „וכשהאדם לומד התורה ומבין ומשיג איזו הלכה לאשורה הרי חכמתו מתקשרת בחכמתו ית' שבהלכה זו והיו לאחדים מכל צד". שם פ"ה 186: „התורה גבוה מעצמיות החכמה שבנפש". ד"ה בגמרא פ' הפועלים פ"ב 187: „ע"י עסק התורה שהנפש היא תפיסא בה אזי עי"ז היא תפיסא כו". ד"ה שבת שבתון פ"א 188: „כאדם החושב ומהרהר באיזה דבר שמחשבתו מלוכשת ותקועה ממש באותו דבר ומוקפת ממנו וכן כשמדבר כו". מזון וגם לבוש: עיין ד"ה כי כאשר השמים (ד"ה

(177 עקב ח, ג. 178 משלי ט, ה. 179 עירובין נד, א. 180 מאמרי אדה"ו תקס"ג ח"ב ע' תשג ואילך. 181 לז, ג. 182 ח"ב כ, ב. 183 סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שכג. 184 ראה „לקוטי פירושים" לעיל ד"ה וזאת מעלה (הב). 185 ויקרא ד, ג. 186 ו, א. 187 תזריע כג, א. 188 דרושים ליוה"כ סט, א. 189 תו"א בראשית ב, א. 190 תו"א מג"א צ, א ואילך. 191 הובא ב„לקוטי פירושים" לעיל ד"ה והתורה. 192 לקו"ת מסעי צב, ד (ושם: „התורה היא מזון לנפש שהתגלותה בג"ע בבחי' פנימית בטעם ושכל, משא"כ מהמצוות נעשים לבושים שאינם יכולים להאיר רק בדרך לבוש שהוא בחי' חיצונית וכו"). 193 לקו"ת במדבר ת, ד (ושם: „הבל הדיבור הוא בחי' מקיף לנשמה, כי דרך הבל הדיבור יוצא ומתגלה הארה עצמיות, וההבל נעשה לבוש אליו, ומקור ההבל